

Zasadnicze powody rozstrzygnięcia.

W pozwie z dnia 8 lipca 2019 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Izbie Administracji Skarbowej w Łodzi XY wniosła o ustalenie, że stosunek służbowy jako funkcjonariusza Służby Celno – Skarbowej na stanowisku eksperta służby celnej w stopniu komisarza w Służbie Celno – Skarbowej w Izbie Administracji Skarbowej w Łodzi trwa nieprzerwanie od 1 marca 2017 r., ewentualnie o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy i płacy sprzed 1 czerwca 2017 r. Wniosła nadto o przywrócenie terminu do złożenia ewentualnego pozwu o przywrócenie do pracy. W razie nieuwzględnienia w/w roszczeń wniosła o zasądzenie maksymalnego odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku służby w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, tj. ..

(protokół rozprawy z dnia 29 października 2019 r. k. 196 v.).

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2020 r. o sygn. akt X P 1102/19 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi – X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa XY przeciwko Skarbowi Państwa – Izbie Administracji Skarbowej w Łodzi o ustalenie, że stosunek służby trwa, przywrócenie do pracy, odszkodowanie - w punkcie 1 oddalił powództwo, a w punkcie 2 zasądził od .. na rzecz Skarbu Państwa – Izby Administracji Skarbowej w Łodzi kwotę 4050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 1 grudnia 2020 r. k. 241)

W apelacji od powyższego wyroku powódka wniosła o:

- 1) zmianę wyroku Sądu Rejonowego przez ustalenie istnienia stosunku służby powódki .. w charakterze funkcjonariusza Służby Celno -

Skarbowej,(ewentualnie przez przywrócenie powódki do służby w charakterze funkcjonariusza Służby Celno -Skarbowej od dnia 1.06.2017 r. na poprzednie warunki służby i płacy, ewentualnie jeżeli Sąd Okręgowy oceni, że w sprawie należy przeprowadzić postępowanie dowodowe w znacznej części:

2) o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

(apelacja k. 269)

Na skutek apelacji powódki Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 21 marca 2022 r. w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok w całości i nadał mu następującą treść: w punkcie 1 przywrócił powódkę XY do służby u pozwanego jako funkcjonariusza służby celno – skarbowej a w punkcie 2 oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie 3 zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Izby Administracji Skarbowej w Łodzi na rzecz powódki kwotę 4.200 zł tytułem kosztów procesu, oddalił apelację w pozostałym zakresie, zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Izby Administracji Skarbowej w Łodzi na rzecz powódki XY kwotę 4.140,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

(wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 marca 2022 r. k. 493)

W dniu 20 maja 2022 r. strona pozwana złożyła do Sądu wniosek o rozstrzygnięcie wątpliwości w trybie art. 352 k.p.c. domagając się odniesienia od jakiej daty pozwany ma przywrócić powódkę do służby celno – skarbowej oraz, czy na podstawie wyroku pozwany jest zobowiązany do wypłacenia powódce jakichkolwiek świadczeń pieniężnych.

(wniosek strony pozwanej k. 523 – 523v)

W piśmie procesowym z dnia 20 czerwca 2022 r. pełnomocnik powódki wniósł o jego oddalenie podnosząc, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 21 marca 2022 r. o sygn. akt VIII Pa 12/21 jest prawidłowy, jednoznaczny i nie wymaga dodatkowej wykładni.

(pismo procesowe pełnomocnika powódki k. 531 – 533)

W kolejnym piśmie procesowym z dnia 16 sierpnia 2022 r. strona powodowa zmodyfikowała swoje stanowisko w sprawie i wniosła o dokonanie wykładni wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 marca 2022 r. podnosząc, że wyrok ten jest jasny i klarowny. Strona powodowa podkreśliła jednak, że wobec faktu, iż strona pozwana nie dostrzega różnicy między przywróceniem do służby a ponownym wstąpieniem do służby, to przeprowadzenie wykładni wyroku jest niezbędne.

(pismo procesowe pełnomocnika powódki k. 441 – 444)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 352 k.p.c. sąd, który wydał wyrok, rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści. Postanowienie w tym przedmiocie sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym.

Wskazany przepis dotyczy wszystkich orzeczeń sądu, a więc również i tych, które zostały wydane w toku sprawy (np. rozstrzygających o zażaleniu). Przepis dotyczy dopuszczalności wykładni wyroku, którą ujmuje szeroko. W świetle art. 352 k.p.c. wykładnia orzeczenia może nastąpić zarówno na wniosek, jak i z urzędu (*post. SN z 3.6.1966 r., II CZ 75/66, Legalis, z glosą J. Klimkowicza, OSPiKA 1967, Nr 7–8, poz. 180*).

Na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o sprostowanie lub wykładnię wyroku nie przysługuje zażalenie do SN. (*post. SN z 12.3.2003 r., I PZ 162/02, Legalis*).

Wykładnia wyroku nie jest ograniczona w czasie, a zatem może nastąpić także po uprawomocnieniu się wadliwie zredagowanego orzeczenia. Ustawa nie wymaga, aby wykładnia następowała w tym samym składzie sądu, który wydał błędne orzeczenie.

Wypada w tym miejscu odwołać się do ugruntowanych w orzecznictwie sądowym i literaturze poglądów, z których wynika, że:

- wniosek o wykładnię wyroku nie może stanowić polemiki ze stanowiskiem sądu orzekającego w sprawie i polemiki z jednoznaczną treścią wyroku. Sąd bowiem może na podstawie art. 352 k.p.c. rozstrzygać jedynie wątpliwości, co do treści wyroku, nie rozstrzyga zaś wątpliwości strony powstałych na tle jego uzasadnienia lub interpretacji przepisów prawa,

- zarzut naruszenia prawa nie jest okolicznością uzasadniającą wykładnię orzeczenia, a przy rozpoznawaniu wniosku o jego wykładnię nie zachodzi potrzeba ustosunkowania się do tego zarzutu,

- wykładnia orzeczenia nie może prowadzić do nowego rozstrzygnięcia ani do uzupełnienia poprzedniego rozstrzygnięcia. Po odczytaniu sentencji wyroku sąd jest bowiem związany wydanym wyrokiem (art. 326 § 2 i 332 § 1 k.p.c.), a zmiana rozstrzygnięcia może nastąpić tylko w wyniku rozpoznania apelacji lub zażalenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1978 r. IV CR 144/78, *LexPolonica* nr 321521 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1970 r. II CZ 32/70, *LexPolonica* nr 325829).

Potrzeba wykładni może być wynikiem wadliwego lub nie dość precyzyjnego sformułowania wyroku lub postanowienia sądu. Jeżeli jednak treść wyroku nie budzi wątpliwości, nie ma podstawy do uwzględnienia wniosku o wykładnię wyroku. **Wyłączną podstawą wykładni jest bowiem istnienie wątpliwości co do treści orzeczenia.**

Przepis art. 352 k.p.c. dotyczy wszystkich orzeczeń sądu, a więc również i tych, które zostały wydane w toku sprawy (np. rozstrzygających o zażaleniu). Przepis dotyczy dopuszczalności wykładni wyroku, którą ujmuje szeroko. W świetle art. 352 k.p.c. wykładnia orzeczenia może nastąpić zarówno na wniosek, jak i z urzędu (*post. SN z 3.6.1966 r., II CZ 75/66, Legalis, z glosą J. Klimkowicza, OSPiKA 1967, Nr 7–8, poz. 180*).

Wniosek o wykładnię nie może zmierzać do wyjaśnienia zawartych w uzasadnieniu orzeczenia wyrażeń prawniczych i znaczenia słów ani do kolejnej polemiki ze stanowiskiem sądu (*post. SN z 12.9.2012 r., I UK 2/12, Legalis*).

Konieczność dokonania wykładni wyroku zachodzi wówczas, gdy jego treść

została sformułowana w sposób niejasny, uniemożliwiający jednoznaczne rozumienie tekstu. W grę mogą wchodzić wątpliwości co do samego rozstrzygnięcia, zakresu powagi rzeczy osądzonej, sposobu wykonania wyroku. Wniosek o wykładnię wyroku nie może natomiast zmierzać do wydania przez sąd nowego rozstrzygnięcia lub uzupełnienia poprzedniego ani być polemiką ze stanowiskiem sądu wyrażonym w wyroku objętym tego rodzaju wnioskiem (*post. SN z 15.1.2021 r., IV CSK 222/18, Legalis*).

Zakres zastosowania przepisu art. 352 k.p.c. Artykuł 352 k.p.c, mówiąc ogólnie o treści wyroku, nie ogranicza wykładni do samej tylko jego sentencji, jednak wykładnia nie może prowadzić ani do uzupełnienia poprzedniego rozstrzygnięcia, ani też powodów rozstrzygnięcia (*vide post. SN z 30.4.1970 r., II CZ 32/70, niepubl.*).

Wykładnia wyroku w żadnym razie nie może prowadzić do jego zmiany, albowiem celem jej jest jedynie wyjaśnienie wątpliwości co do treści wyroku. Nie można zatem w drodze wykładni ustalić, czy określone świadczenie należy się, czy też nie należy się danej stronie; można i należy natomiast w razie zachodzącej wątpliwości wyjaśnić, czy określone świadczenie zostało wyrokiem zasądzone (*vide post. SN z 8.1.1970 r., I PZ 57/69, GSiP 1970, Nr 14*). Wykładnia wyroku powinna zmierzać nie tylko w kierunku wyjaśnienia myśli sędziego i jego zamiaru, jeśli myśl ta nie jest zbyt jasno wyrażona, ale i w kierunku takiej interpretacji, która odpowiadałaby przepisom prawa oraz względom słuszności, przy uwzględnieniu całokształtu materiału dowodowego, co nie może być jednak sprzeczne z treścią sentencji zapadłego już wyroku lub **sentencji łącznie z motywami** (*orz. SN z 15.9.1948 r., LuC 295/48, PN 1949, Nr 3–4, s. 325*).

Przekładając powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej, sentencja wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 marca 2022 r. jest dostatecznie jasna, zrozumiała i nie budzi wątpliwości.

Mimo skomplikowanego charakteru sprawy dokładne jednak zapoznanie się z żądaniami, treścią wyroków i uzasadnieniem Sądu II instancji oraz środkiem zaskarżenia powódki, pozwala na precyzyjne zrozumienie treści wyroku Sądu Okręgowego. Analiza treści wyroku nie ogranicza się, bowiem do samej tylko jego

sentencji. W szczególności uzasadnienie jest pomocne przy dokonywaniu interpretacji jego sentencji. Uzasadnienie ma służyć przy interpretacji sentencji. (*vide postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 10.26.2004 r., III AO 9/03 numer 208056, Legalis*)

W przedmiotowej sprawie dopuszczalny jest tylko jeden sposób interpretacji analizowanego wyroku. Opisane przez pełnomocnika pozwanego wątpliwości są zaś całkowicie nieuzasadnione.

Zgodnie z tym rozstrzygnięciem Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego wyłącznie w zakresie żądania pozwu dotyczącego przywrócenia do służby, podtrzymanego następnie w środku zaskarżenia. Strona powodowa nie rozszerzyła bowiem w postępowaniu apelacyjnym żądania pozwu, ani nie występowała też z nowymi roszczeniami, co byłoby niedopuszczalne a wręcz przeciwnie ograniczyła swoje roszczenia do żądania: ustalenia istnienia stosunku służby powódki w charakterze funkcjonariusza Służby Celno – Skarbowej a ewentualnie też przywrócenia do służby w charakterze funkcjonariusza Służby Celno -Skarbowej od dnia 1.06.2017 r. na poprzednie warunki służby i płacy.

Jak wynika ze zgromadzonej dokumentacji w toku całego procesu, powódka poza ustaleniem istnienia stosunku służby domagała się konsekwentnie też przywrócenia do służby i zbadania zgodności z prawem zwolnienia ze służby z dniem 31.05.2017 r. przez złożenie, tzw. propozycji pracy.

Taki zatem był też przedmiot sporu oraz zaskarżenia wyroku Sądu Rejonowego. Sąd II instancji, zgodnie zaś z dyspozycją art. 378 § 1 kpc, rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Gdyby Sąd Okręgowy badał stosunek służby po dniu 1 sierpnia 2020 r. stanowiłoby to wyjście poza istotę sporu i granice środka zaskarżenia. Sąd nie może zaś wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem.

Natomiast sąd cywilny jest obowiązany uwzględnić jedynie stan prawny na dzień wyrokowania.

W związku z tym Sąd II instancji badał jedynie zgodność z prawem zwolnienia powódki ze służby z dniem 31.05.2017 r., na co bezsprzecznie wskazuje

jasna treść uzasadnienia orzeczenia.

Wyrok reformatoryjny Sądu II instancji dotyczył tylko wyżej opisanych żądań – co wynika bezpośrednio z analizy treści czytelnego uzasadnienia do wyroku. Sentencja w części określającej przedmiot orzeczenia jest więc adekwatna do przedmiotu żądania.

W efekcie rozpoznania roszczeń strony apelującej, Sąd II instancji uwzględnił drugie z alternatywnych żądań w całości, tj. **w zakresie przywrócenia do służby (a zatem także w zakresie daty i warunków przywrócenia do służby)**, bo jak jednoznacznie wynika z uzasadnienia sentencji, wskazano, że oddalił tylko i wyłącznie alternatywne żądanie o ustalenie istnienia stosunku służby.

Z treści uzasadnienia orzeczenia Sądu II instancji wynika wprost, że bezzasadność przesądzająca o oddaleniu w tej części pozwu oraz apelacji była skutkiem okoliczności, iż uprawnione jest stwierdzenie, że **stosunek służbowy nie istnieje dalej**, gdy funkcjonariusz przyjmuje propozycję pracowniczego zatrudnienia. W aspekcie dalszego zatrudnienia funkcjonariusz może zatem decydować tylko o nawiązaniu stosunku pracy.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu sentencji podkreślił, że brak było podstaw do uwzględnienia apelacji w zakresie ustalenia, że powódkę łączył z pozwanym stosunek służbowy nieprzerwanie od 1.06.2017 r. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że przyjęcie przez funkcjonariusza propozycji zatrudnienia doprowadziło do ustania stosunku służby. Skoro zaś powódka taką propozycję przyjęła (niezależnie od intencji) to nie może jednocześnie wskazywać, że łączy ją nadal stosunek służbowy z pozwanym.

W uzasadnieniu sentencji ściśle wskazano zatem, w jakiej części zmieniony został wyrok Sądu Rejonowego i w jakim zakresie żądanie pozwu oraz apelacja została oddalona. To zgodnie z konsekwencjami takiego rozstrzygnięcia, należy ocenić, że **uwzględniono w całości żądanie w zakresie przywrócenia do służby w charakterze funkcjonariusza Służby Celno -Skarbowej od dnia 1.06.2017 r. na poprzednie warunki służby i płacy (tego konsekwentnie w toku całego postępowania przed sądem domagała się powódka).**

Na podkreślenie dodatkowo zasługuje okoliczność, że Sąd Okręgowy oparł się w zakresie przywrócenia do służby na jasnych przepisach kodeksu pracy, o czym świadczy bezsprzecznie treść uzasadnienia wyroku.

W świetle w szczególności art. 56 § 1 kp pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje **roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach**.

Strona pozwana winna więc wykonać wyrok Sądu Okręgowego z dnia 21 marca 2022 r. stosując per analogiam przepisy kodeksu pracy zawarte w rozdziale 4 odnoszącym się do uprawnień pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę. Per analogiam oznacza stosowanie powyższych przepisów nie wprost, lecz przez analogię, gdyż w sytuacji prawnej powódki nie można uznać, że stosunek służbowy stał się stosunkiem pracy, o którym stanowi art. 476 k.p.c., jednakże zachodzi w tym przypadku podobieństwo stanów faktycznych.

W tym stanie rzeczy mając na uwadze art. 352 k.p.c., należało wniosek o wykładnię wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 marca 2022 r., oddalić.

Treść wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie o sygn. akt VIII Pa 12/22 nie budzi wątpliwości i nie wymaga wykładni. Jest on bowiem jasny i zrozumiały w szczególności w połączeniu z uzasadnieniem tegoż wyroku, gdzie wyraźnie jako podstawę prawną uwzględnionego roszczenia wskazano przepisy kodeksu pracy. W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z wadliwym lub nieprecyzyjnym sformułowaniem wyroku. Motywacja sędziego i jego zamiar są jasne.

Nie mieści się zaś w ramach wykładni, o jakiej mowa w art. 352 k.p.c. wyjaśnianie przez sąd powodów zajętego w sprawie merytorycznego stanowiska, które legło u podstaw rozstrzygnięcia, skoro zostało ono w sposób jasny uzasadnione w jego motywach. *(tak postanowienie NSA z dnia 26 lipca 2001 r., II SAB 57/98, Legalis)*

Nie ma natomiast podstaw do dokonania wykładni, gdy wątpliwości budzą nie

treść wyroku, ale skutki prawne, jakie on wywołuje (*por . postanowienie SN z 14.11.2007 r., II CSK 93/07, LEX nr 1615412, kom. Olgi Piaskowskiej do art. 352 kpc, Lex*) Jeszcze raz podkreślić trzeba, że ponadto wniosek o wykładnię nie może zmierzać do wyjaśnienia wyrażeń prawniczych i znaczenia słów (w niniejszej sprawie rozróżnienie prawniczych pojęć przywrócenia do służby oraz ponownego wstąpienia do służby), to również – jeżeli nie przede wszystkim – do kolejnej polemiki ze stanowiskiem sądu orzekającego w sprawie, czy też ze wskazaniem co do dalszego postępowania. Niedopuszczalne jest także badanie prawidłowości orzeczenia i ewentualne dokonywanie jego zmian, czy uzupełnienia w trybie wykładni. (*postanowienia: SN z 12.09.2012 r., I UK 2/12, LEX nr 1226679, oraz z 8.01.1998 r., III AO 25/97, OSNAPiUS 1999/4, poz. 151, Postanowienie NSA z dnia 18 października 2021 r.II GOK 5/18, Legalis*).

Sąd orzekający powinien oddalić wniosek o wykładnię wyroku, jeżeli zmierza on wyłącznie do wyjaśnienia zawartych w uzasadnieniu orzeczenia wyrażeń prawniczych i znaczenia słów albo do polemiki ze stanowiskiem sądu orzekającego w sprawie i wskazaniem co do dalszego postępowania (*post. SN z 8.1.1998 r., III AO 25/97 OSNAPiUS 1999, Nr 4, poz. 151*).

Treść wniosku o wykładnię oraz kolejnego pisma procesowego pozwanej wskazuje zaś, że strona ta w istocie ponownie polemizuje z oceną roszczeń powódki dokonaną przez Sąd II instancji.

Mając na względzie powyższe okoliczności na podstawie art. 352 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

K.B.

